

KARK (39) *sb m*

a *jasne*.

sg *N* kark (2). ◇ *G* karku (13). ◇ *A* kark (10). ◇ *L* karku (5). ◇ *pl N* karki (4). ◇ *G* karków (2); -ów (1), -(o)w (1). ◇ *A* karki (3).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Tylina część szyi granicząca z grzbietem; cervix Cn (36) : MetrKor 26/62 [2 r.];* áza mařz w tym máło/ Ześ wyał kárk z gárdłá cáło. *BierEz K4v; SienLek 165; WerGośc 235;* Lecz po tym otrzézwiawřzy/ miecz w kárku vtopił/ *A* przekłété ręce řwé/ krwią řwiętą pokropił. *GórnTroas 74, 35;* Iáko ná kárku końłkim kiedy ocokály Slep všiędzie: piie krew bydłęcą dzień cáły. *KlonWor 76, 8.*

W charakterystycznych połączeniach: kark koński, szeroki; karku naruszyć; na karku wieszać.

Zwroty: »pić aż w karku trzeszczy« (1): á gdy tráfił do kogo ná łotrowłkie piwłko/ to pił aż mu w kárku trzelzczałó *WerGośc 242.*

»karki strącać« = *zabijać; frangere cervices Cn (1):* Iugulo, Kárki řtrącam/ řćinam/ zábiyam. *Mącz 177b.*

»kark złamać« = *zabić (się); cervicem truncare PolAnt [szyk zmienny] (2):* Alexánder zepchnął go ná doł/ złamał kárk řpadřzy ná doł. *BielKron 123; BudBib Ex 34/20.*

Wyrażenie: »kark jako żyła żelazna« = niesłkónny do uległóci, posłuszeńřtwá (1): Poznałem iżeř tward/ a iř kárk twoy iáko żyła żelázna [*ut nervus ferreus cervix tua*] *BibRadz Is 48/4.*

W przeni (12) :

Wyrażenie: »twardy, zatwardziały kark; zatwardzić (a. zatwardzać) kark [w tym: lud(zie) twardego (a. zatwardzalego) karku (6)]« = niesłkónny do uległóci, posłuszeńřtwá; hardy, krnąbrny; dura cervix PolAnt, Vulg; cervicem indurare PolAnt [szyk 10 : 2] (5 : 1; 5): gdyżełćie wy řá ludzie twárdego kárku. (*marg*) To iest zli/ odporni y krnąbrni (–) *BibRadz Deut 9/6, Deut 9/13, 2.Esdr 9/29; Prot B2v; RejPos 243v;* ále on zátwárdził kárk řwoy/ y vpárł řerce řwoie aby řię nie náwracał do Iehowy *BudBib 2.Par 36/13;* Bo to wiem iřz mię słuchać nie będą/ gdyřz iest lud zatwárdziáłe⁸⁰ kárku *BudBib Bar 2/30, Ex 34/9, 2.Esdr 9/29; CzechRozm 80, 235; WujNT Act 7/51.*

Przeni: metonimicznie: Człowiek jako całość (10) : ZawJeft 6; Coř mam rzecz/ iefli řmiáły Smyřł/ troki niezwyćiężne/ Ná moy kárk włóżył/ co mi moc zábrały? *GrabowSet G3.*

Zwroty: »kark nachylić (a. schylić), nakrzywić, poddawać« = poddać się, ukorzyć się, ulec [szyk zmienny] (2 : 1 : 1): Moglibyřmy [...] policzki te řkromnie řćierpieć/ y řchylwiřzy kárki nářze/ częgo więřřzego [...] oczekiwáć *NiemObr 5;* tedyřmy záprawdeř rozum vtráćili/ iefliže [...] Turkowi/ chcąc práwie/ kárki řwé poddawamy *OrzJan 114; PowodPr 14, 69.*

»na kark jarzmo włóżyć« = *zniewolić (1):* Bezecny Gréczyn/ řpráwił to řąd boży/ Iř ná królewłki kárk iářzmá nie włóży. *GórnTroas 15.*

»z karku zrzucić, zrazić [kogo, co]« = *uwolnić się [szyk zmienny] (2 : 1):* Wřzyřcy przećiwko Pánu řye buntuią/ [...] Mówiąc/ co czyniém? zřzucmy z kárku řwęgo Ich ciężłkié iářzmo/ niech nam nie pánuia. *KochPs 4; CzechEp 73; OrzJan 104.*

2. *Szyjny kręę kostny; cervix Mymer¹; iugulum, iugulus Mącz; vertebra cervix Cn (3) : Cervix. Genicke. Karki. Mymer¹ 21v.*

Szeregi: »kość i kark« (1): Czemu w łzyi łą kołci y karki. (-) Aby głowa tim mocniej łtała. *GlabGad*
Dv.

»kark albo kręg« (1): Iugulus, et Iugulum, Kárki álbo kręgi w łzyey. *Mqcz* 177b.

Synonim: 1. *krczyca*.

ZCh